

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 10Co/391/2016
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2215211930
Dátum vydania rozhodnutia: 15. 11. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Holíč
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2017:2215211930.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave, v senáte zloženom z predsedu senátu: JUDr. Martin Holíč a členiek senátu: JUDr. Zlatica Javorová a JUDr. Gabriela Brišková, v právnej veci žalobcu: M. G., nar. XX.XX.XXXX, bytom C., H. XXX/XX, zastúpený JUDr. Vladimírom Vágóom, advokátom, Galanta, Kpt. Nálepku 724/7, proti žalovanému: K. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom G. U. O. XXX, zastúpený JUDr. Andrejom Garom, advokátom, Bratislava, Štefánikova 14, o určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Dunajská Streda č.k. 16C/338/2015-269 zo dňa 30.06.2016, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie **m e n í** tak, že žaloba sa **z a m i e t a**.

II. Žalovaný má voči žalobcovi **p r á v o** na náhradu trov prvoinštančného aj odvolacieho konania v plnej výške.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie prvým odsekom výroku určil, že zmluva o pôžičke datovaná dňom 31.10.2007 v písomnej forme uzavretá medzi žalobcom a žalovaným, podľa ktorej žalovaný ako veriteľ mal prenechať žalobcovi ako dlžníkovi peniaze v sume 1,5 milióna Eur je neplatná. Druhým odsekom výroku rozhodol, že žalovaný je povinný nahradiť žalobcovi trovy konania v rozsahu 100%. O výške náhrady trov konania súd rozhodne samostatným rozhodnutím po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

2. Rozhodnutie vo veci samej súd odôvodnil použitím ust. § 80 písm. c) O.s.p., § 657 Obč. zákonníka. Vecne argumentoval tým, že zmluva o pôžičke je reálnou zmluvou (kontraktom), ktorou jedna strana (veriteľ) prenecháva druhej strane (dlžníkovi) veci určené podľa druhu, najmä peniaze a dlžník sa zaväzuje po uplynutí dohodnutej doby vrátiť veci rovnakého druhu. Zmluva o pôžičke predpokladá dohodu strán, ako aj reálne odovzdanie predmetu pôžičky. Odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi je predpokladom uzavretia zmluvy o pôžičkách, k jej uzavretiu zákon vyžaduje teda i skutočné odovzdanie predmetu pôžičky veriteľom dlžníkovi („prenecháva“). Dokiaľ k odovzdaniu peňazí nedôjde, medzi zmluvnými stranami právny vzťah z pôžičky nevznikne. Žalobca v priebehu celého konania existenciu takéhoto právneho úkonu spochybňoval. Žalovaný, ktorý tvrdil, že pôžičku poskytol, mal dôkaznú povinnosť, a teda (dôkazné) bremeno preukázať, či reálne došlo k zmluve o pôžičke medzi ním a žalobcom. Žalobca jednoznačne poprel akékoľvek uzavretie zmluvy o pôžičke, tvrdil, že predložený dokument označený ako Zmluva o pôžičke peňazí s dátumom 31.10.2007, bol spísaný v roku 2013 a na účely vymáhania jeho pohľadávky voči tretej osobe, pričom k reálnemu odovzdaniu peňazí nikdy nedošlo. Tu však nejde o simulovaný právny úkon, ale nedostatok vážnosti vôle (§ 37 ods. 1 OZ), a to na oboch stranách. Podľa názoru súdu sa žalovanému jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností nepodarilo preukázať, že žalobcovi poskytol pôžičku. Súdnemal v konaní zo zisteného skutkového stavu preukázané, že medzi žalobcom a žalovaným vznikol záväzkovo právny vzťah, či už z titulu

zmluvy o pôžičke alebo iného právneho dôvodu (nájomný vzťah nebol predmetom skúmania). Žalovaný existenciu a odovzdanie peňazí preukazoval dvoma svedkami - bývalou manželkou a kamarátom, ktorých výpovede sa však rozchádzali v dôležitej skutočnosti - kde sa nachádzali v čase odovzdávania peňazí žalobcovi, keď svedkyňa U. uviedla, že stáli priamo za žalobcom a žalovaným a videli, aký podpisujú dokument v čase tvrdenom žalovaným, pričom svedok Y. (a rovnako aj žalovaný) uviedol, že obaja svedkovia sa nachádzali obďaleč od žalovaného a žalobcu, pričom svedok sa navyše žalobcovi a žalovanému úmyselne otočil chrbtom, svedkovia teda nemohli vidieť, čo a či vôbec niečo žalobca so žalovaným podpisujú, alebo aj čo žalovaný odovzdáva žalobcovi. Takisto je absolútne nepredstaviteľné, aby tak vysokú peňažnú čiastku (navyše v mene, ktorá v roku 2007 neplatila na Slovensku) niekto držal v igelitovej taške v domácom (resp. podnikateľskom) prostredí a navyše ich požičal niekomu, koho len pred pár mesiacmi spoznal. Pokiaľ žalovaný tvrdil, že peniaze mal od rodiny ako pôžičku a za predaj majetku v jeho domovine, k tejto skutočnosti mal možnosť navrhnuť relevantné dôkazy. Žalovaný tiež tvrdil, že peňažnú hotovosť držal u seba z dôvodu, že mal záujem kupovať nehnuteľnosti, z čoho však následne vzišlo, ale dokument žalovaným predložený o navýšení kúpnej ceny za predaj, bol opatrený dátumom 07.11.2008, z čoho možno predpokladať, že vtedy ešte záujem žalovaného o kúpu nehnuteľností trval. Uzavretie zmluvy o zriadení záložného práva, ktorým žalovaný spochybňuje tvrdenia žalobcu o neplatnosti zmluvy o pôžičke, podľa názoru súdu práve podporuje tvrdenia žalobcu o tom to, že malo ísť len o falošné krytie pred treťou osobou. Vystavené splnomocnenia sú všeobecné, nič preukazujúce, ale v prípade žalovaného predpokladajú práve (žalobcom tvrdený) kontakt žalovaného so spoločnosťou Ilka. Rozpor vo výpovediach svedkov H. a manželky žalobcu o tom, či k stretnutiu v kaviarni došlo doobeda alebo poobede, súd nepovažuje za podstatný vzhľadom na časový odstup. Žalovaným namietaný bližší vzťah svedka H. so žalobcom v tomto prípade zvyšuje vierohodnosť svedeckej výpovede, keďže bol na mieste náhodou a do veci nebol nijako zainteresovaný. S poukazom na uvedené súd uzavrel, že medzi účastníkmi nedošlo k platnému uzavretiu zmluvy o pôžičke, nakoľko nedošlo preukázateľne k jej reálnemu naplneniu a preto žalobe vyhovel. O trovách konania súd rozhodol v zmysle § 151 ods. 7 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p. a žalobcovi ako úspešnej strane sporu priznal náhradu trov voči žalovanému v rozsahu 100%.

3. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie žalovaný, v ktorom navrhol napadnutý rozsudok zmeniť a žalobu zamietnuť, alternatívne ho zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na nové prejednanie a rozhodnutie vo veci. Odvolateľ namietal, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a jeho rozhodnutie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Odvolateľ namietal nedostatok naliehavého právneho záujmu žalobcu na určovacej žalobe. Súd sa vôbec nevysporiadal so skutočnosťou, že žalovaný si na Okresnom súde Galanta v konaní sp. zn. 10C/245/2016 uplatnil voči žalobcovi nárok na zaplatenie sumy 1.871.000,- Eur s prísl. titulom vrátenia pôžičky zo zmluvy zo dňa 31.10.2007. Otázka platnosti zmluvy o pôžičke vo vzťahu k žalobe na plnenie má charakter predbežnej otázky, podporne poukazujúc na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 17/2010. Žalobca v konaní neunesol ani dôkazné bremeno, jeho tvrdenia postrádajú základy elementárnej logiky, je nelogické tvrdenie žalobcu, že uzatvoril so žalovaným fiktívnu zmluvu o pôžičke a fiktívnu zmluvu o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam. Ak by bolo tvrdenie žalobcu, že zmluva o pôžičke je fiktívna a malo byť k nej vystavené potvrdenie o jej splatení, nemohlo by dôjsť k zápisu záložného práva súvisiaceho s touto pôžičkou do katastra nehnuteľností. Žalobca mal niekoľko možností, kedy mohol od žalovaného žiadať potvrdenie o vrátení pôžičky, tak ako tvrdí, že bolo medzi nimi dohodnuté. Proces zriadenia záložného práva k nehnuteľnostiam trval dlhšiu dobu a bez súčinnosti žalobcu by nemohlo byť v katastri zapísané. Žalovaný poskytnutie pôžičky riadne preukázal predložením zmluvy o pôžičke, v zmysle ktorej žalobca svojím podpisom potvrdil prevzatie predmetu pôžičky, žalobca potvrdil pravosť svojho podpisu. Následne z dôvodu nevrátenia pôžičky bola spísaná zmluva o uradení záložného práva, ktorú dobrovoľne podpísal žalobca a jeho manželka, poskytnutie pôžičky potvrdili tiež svedkovia. Súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku nevysvetlil, ako sa vysporiadal s obranou žalovaného, toto odôvodnenie nezodpovedá kritériám v zmysle § 157 ods. 2 O.s.p.. Bremeno tvrdenia zaťažovalo pritom žalobcu. Odvolateľ poukázal tiež na nezgodu výroku rozsudku so znením petitu žalobcu. Odvolateľ doplnil svoje odvolacie argumenty ďalšími podaniami, zdôrazniac nedostatok naliehavého právneho záujmu na podanej určovacej žalobe. Poukázal aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 98/2004. Podrobne sa tiež vyjadril k skutkovým okolnostiam prejednávanej veci a najmä k rozporom v tvrdeniach žalobcu, ktoré súd prvej inštancie nevzal do úvahy.

4. Vo vyjadrení k vyjadreniu žalobcu uviedol, že konanie na Okresnom súde Galanta sp. zn. 10C/245/2016 pokračuje, súdny poplatok bol zaplatený. K danosti nalievavého právneho záujmu poukázal na to, že rozhodnutie o neplatnosti alebo platnosti Zmluvy o pôžičke nič nezmení na právnom postavení žalobcu, nakoľko na základe uvedeného rozhodnutia nemôže dôjsť za žiadnych okolností k zmene zápisu záložného práva v katastri nehnuteľností, ktoré prešlo riadnym vkladovým konaním na návrh žalobcu a jeho manželky, toto súdne konanie nezamedzí ďalším zbytočným súdnym konaniam, práve naopak počet súdnych konaní by pri vyhovení tejto žalobe len narástol, čo sa už aj deje. Okrem tohto súdneho konania a súdneho konania vo veci žaloby K. L. ako veriteľa z predmetnej zmluvy o pôžičke proti M. G. ako dlžníkovi z tejto zmluvy o zaplatenie sumy pôžičky vedenej na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 10C/245/2016, žalobca už aj so svojou manželkou podal na Okresný súd Dunajská Streda ďalšiu žalobu a to žalobu o určenie neplatnosti zmluvy o záložnom práve, ktorá je vedená pod sp. zn. 11C/195/2016. Nezmyselnosť tejto žaloby o určenie neplatnosti Zmluvy o pôžičke a neexistenciu nalievavého právneho záujmu na požadovanom určení preukazuje teda aj fakt, že Okresný súd Galanta v konaní o vrátenie sumy pôžičky sp. zn. 10C/245/2016 nie je viazaný rozhodnutím sudu v tomto súdnom konaní a toto rozhodnutie súdu nie je nijako záväzné ani pre tretí subjekt obchodnú spoločnosť DARNANI s.r.o., ktorá považuje svoje záväzky voči žalobcovi za uhradené formou započítania. Žalobca ďalej vo svojom vyjadrení 20. dňa 18.01.2017 namietal, že žalovaný absolútne nekorektným spôsobom pristúpil k výkonu záložného práva aj napriek tomu, že súd už uznal, že zmluva o pôžičke je neplatná a tým aj záložná zmluva a žalobca mu nič nedlží. Ani s týmto tvrdením žalobcu sa žalovaný nestotožňuje a považuje ho za predčasné, nakoľko rozhodnutie súdu prvej inštancie zo dňa 30.06.2016 bolo v zákonom stanovenej lehote napadnuté odvolaním žalovaného a odvolacie konanie ešte v súčasnosti nie je ukončené. Žalobca vo svojom vyjadrení ďalej uvádza, že žalovaný začal s vymáhaním svojej pohľadávky tak, že postúpil časť pohľadávky vo výške 31.000,- Eur na spoločnosť DARNANI s.r.o. Uvedené skutkové tvrdenie žalobcu je pravdivé. Žalovaný listom zo dňa 21.01.2015 oznámil žalobcovi postúpenie časti pohľadávky na tento tretí subjekt. Učinil tak z dôvodu, že žalobca bol po splatnosti svojho záväzku a napriek výzvam zo strany žalovaného svoj dlh nesplatil. Z uvedeného je teda zrejmé, že práve zo strany žalobcu išlo o špekulatívne správanie, keď napriek tomu že dňa 31.10.2013 nastala splatnosť jeho záväzku voči žalovanému, požiadaval žalovaného o zhovievavosť a o zabezpečenie tohto záväzku záložným právom - Záložnou zmluvou k jeho a k manželkiným nehnuteľnostiam, aby žalovaný nezačal s okamžitým vymáhaním dlhu. Žalovaný k tomuto kroku aj dňa 13.11.2013 pristúpil a so žalobcom a jeho manželkou uzatvoril Záložnú zmluvu na zabezpečenie svojej pohľadávky voči žalobcovi, pričom v predmetnej Záložnej zmluve uznal žalobca svoj záväzok čo do výšky aj právneho dôvodu. Žalobca sa však ani po tomto zabezpečení svojho záväzku nijako nemal k splateniu svojho dlhu, práve naopak začal sa žalovanému vyhýbať. Preto žalovaný pristúpil k „vymáhaniu svojej pohľadávky“ v januári 2015 a to formou postúpenia svojej pohľadávky na tretí subjekt, ktorý si túto pohľadávku započítal k svojmu záväzku voči žalobcovi.

5. Žalobca odvolací návrh nepodal, k doručenému odvolaniu žalovaného sa vyjadril písomne prostredníctvom svojho advokáta, navrhol napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť, uplatniac si náhradu trov konania. poukázal na to, že má nalievavý právny záujem na požadovanom určení, pretože rozhodnutie súdu v tejto otázke je (okrem iného) aj podkladom pre uskutočnenie zmeny zápisu v katastri nehnuteľností v nadväznosti na fiktívnu zmluvu o pôžičke vo vzťahu k neplatnosti záložnej zmluve. Žalovaný absolútne nekorektným spôsobom, po tom čo už súd vyniesol vo veci určenia neplatnosti pôžičky rozsudok, ktorým určil predmetnú pôžičku za absolútne neplatnú, oznámil okresnému úradu, katastrálnemu odboru začatie výkonu záložného práva záložným veriteľom formou dobrovoľnej dražby. Robil to v tom právnom vedomí, že už súd v predmetnom rozsudku uviedol, že uzavretie zmluvy o zriadení záložného práva len podporuje tvrdenia žalobcu o tom, že má ísť len o falošné krytie sa pred treťou osobou, čiže nepriamo súd už v tom konaní uznal, že predmetná záložná zmluva je neplatná (viď bod 37 rozsudku). Napriek tomu žalovaný pristúpil k výkonu záložného práva, hoci musí si byť vedomý, že žalobca mu nič nedlží, že zmluva o pôžičke je neplatná a tým aj záložná zmluva, ktorou sa má zabezpečiť neexistujúca pohľadávka žalovaného je neplatná. Na základe toho žalobcovi nič iné neostalo, keďže žalovaný absolútne nekorektným spôsobom mieni zneužiť svoje právne postavenie výkonom záložného práva z neplatnej záložnej zmluvy, ktorá sa viaže na súdom určenú neplatnú zmluvu o pôžičke, len podať návrh, v súlade s § 324 ods. 1 CSP a § 325 ods. 2 písmeno c/ CSP, na nariadenie neodkladného opatrenia, uloženia povinnosti žalovanému zakázať výkon záložného práva ako záložného veriteľa na základe predmetnej neplatnej záložnej zmluvy. Napokon súd 1. stupňa takéto neodkladné opatrenie i vydal s poukazom práve na rozhodnutie o určení neplatnosti zmluvy o pôžičke. Tvrdenie žalobcu, že určením neplatnosti zmluvy o pôžičke by sa nič i tak nedoriešilo,

pretože by naďalej tu ostala platná zmluva o zriadení záložného práva (a toto má brániť naliehavému právnomu záujmu) je tak isto zavádzajúce, pretože žalovaný pravdepodobne si neuvedomuje, že záložná zmluva akcesorický sa viaže na zmluvu hlavnú, čiže na zmluvu o pôžičke, ktorú svojim obsahom zabezpečuje a zdieľa osud zmluvy hlavnej. Teda práve naopak vyslovením hlavnej zmluvy, že je neplatná i záložná zmluva bude neplatná. Pokiaľ by bola žalovaná neplatnosť záložnej zmluvy, súd by bol nútený ako predbežnú otázku riešiť i tak platnosť, respektíve neplatnosť zmluvy o pôžičke. Okrem toho žalovaný začal s vymáhaním tohto fiktívneho dlhu z neplatnej zmluvy o pôžičke tak, že žalobcovi listom zo dňa 21.01.2015 oznámil postúpenie časti pohľadávky z titulu pôžičky 31.000,- Eur na spoločnosť DARDANI s.r.o., so sídlom Neratovické námestie č. 1, Dunajská Streda, IČO: 47 411 619, ktorej spoločnosť jediným spoločníkom a konateľom je samotný žalovaný. Určovací žaloba vo všeobecnosti má predovšetkým preventívny charakter, ktorý spočíva v tom, že s jej pomocou možno pomôcť pri odstránení stavu ohrozenia práva či neistoty v právnom vzťahu v prípade, ak k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak. Určovací žaloba tiež účinnejšie ako iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť stav, tvoriaci určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov. Tvrdenie žalovaného, že vedie konanie o splnenie povinnosti z uvedenej zmluvy o pôžičke je tak isto len účelové a zavádzajúce, pretože je síce pravda, že žalobca dňa 06.06.2016 (približne 3 týždne pred tým ako v predmetnej určovacej žalobe mal súd vyniesť rozsudok) podal žalobu na Okresný súd v Galante na uloženie povinnosti M. G. zaplatiť mu dlh z predmetnej pôžičky, ale spolu s podaním žaloby nezaplatil súdny poplatok. Je zjavné, že žalobu podával len z toho dôvodu, aby dosiahol účel, že by mala byť žaloba o určenie neplatnosti zmluvy zamietnutá formálne s poukazom na takto neexistujúci naliehavý právny záujem, tak, aby si mohol realizovať žalovaný naďalej započítavanie fiktívneho dlhu a realizovať výkon záložného práva k založeným nehnuteľnostiam, v konečnom dôsledku bez ohľadu na prípadný výsledok sporu o uloženie povinnosti zaplatiť dlh z pôžičky. Žalobca sa opakovane vyjadril k skutkovým okolnostiam uzavretia zmluvy o pôžičke.

6. Odvolací súd vo veci rozhodoval podľa ustanovení zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“), účinného od 01.07.2016, ktorým bol zrušený doterajší zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok, pričom podľa § 470 ods. 1 C.s.p. ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

7. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (§ 34 C.s.p.), po zistení, že odvolanie proti rozsudku bolo podané včas (§ 362 ods. 1 C.s.p.), oprávnenou osobou (§ 359 O.s.p.), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 ods. 1 C.s.p.), po skonštatovaní, že odvolanie má zákonom predpísané náležitosti (§ 363 C.s.p.) a že odvolateľ použil zákonom prípustné odvolacie dôvody (§ 365 ods. 1 C.s.p.), preskúmal napadnuté rozhodnutie v medziach daných rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 367 ods. 3 C.s.p.), vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bez potreby zopakovania či doplnenia dokazovania (§ 383 a § 384 C.s.p.), postupom bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného je dôvodné, v dôsledku čoho je namieste rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne nesprávny s použitím § 388 C.s.p. zmeniť.

8. Odvolací súd po preskúmaní rozsudku, konania jemu predchádzajúceho, ako aj celého obsahu spisového materiálu dospel k záveru, že súd prvej inštancie zistil skutkový stav v rozsahu potrebnom pre vyhlásenie rozsudku, na základe vykonaných dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, vec však nesprávne právne posúdil.

9. Vzhľadom na to, že odvolací súd vychádzal zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie bez potreby zopakovania či doplnenia dokazovania a dôvodom pre zmenu napadnutého rozsudku je len právne posúdenie otázky danosti naliehavého právneho záujmu, ktorú posudzoval už súd prvej inštancie a obidve sporové strany sa k tejto otázke vyjadрили, odvolací súd nepovažoval za potrebné a účelné na prejednanie odvolania nariaďovať pojednávanie, keď si to nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem (§ 385 ods. 1 CSP).

10. Zo súdom prvej inštancie zisteného a ustáleného skutkového stavu vyplýva, že podľa písomného znenia Zmluvy o pôžičke peňazí zo dňa 31.10.2007 (č.l. 7) s poukazom na § 657 a nasl. Občianskeho zákonníka žalovaný ako veriteľ požičal žalobcovi ako dlžníkovi sumu 1.500.000,- Eur v deň podpisu zmluvy, ktoré sa dlžník zaviazal veriteľovi vrátiť s úrokom 5% ročne. Dlžník podpisom na zmluve potvrdil prevzatie sumy 1 a pol milióna Eur. Dlžník sa zaviazal istinu vrátiť do 6 rokov od podpisu zmluvy s dohodnutým úrokom, celkom 1.950.000,- Eur do 31.10.2013. Za účelom zabezpečenia

riadneho splatenia záväzku dlžníka voči veriteľovi sa dlžník zaviazal zabezpečiť zriadenie záložného práva v prospech veriteľa k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v katastrálnom území E. a N. E.. Zmluva bola opatrená podpismi oboch strán. V zmysle Zmluvy o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam s poukazom na § 151a a nasl. Občianskeho zákonníka zo dňa 12.11.2013 (č.l. 47) žalobca a jeho manželka ako záložcovia s poukazom na zmluvu o pôžičke peňazí zo dňa 31.10.2007 zabezpečili návratnosť pôžičky zriadením záložného práva v prospech záložného veriteľa - žalovaného k nehnuteľnostiam nachádzajúcim sa v kat. úz. E. a kat. úz. N. E.. Podpisy na zmluve všetkých troch zúčastnených osôb boli overené. Návrh na vklad záložného práva k nehnuteľnostiam do katastra nehnuteľností (č.l. 56) bol podaný správnomu orgánu dňa 13.11.2013, vkladové konanie prebehlo pod sp. zn. V 6990/13 (pred Okresným úradom Senec) a V 6804/13 (... Dunajská Streda).

11. Žalobca svoj naliehavý právny záujem na požadovanom určení odôvodnil tým, že rozhodnutie súdu o tejto otázke je aj podkladom pre uskutočnenie zmeny zápisu v katastri nehnuteľnosti v nadväznosti na fiktívnu zmluvu o pôžičke vo vzťahu k neplatnosti záložnej zmluvy, aj z dôvodu, že žalovaný začal s vymáhaním tohto fiktívneho dlhu tak, že žalobcovi listom zo dňa 21.10.2015 oznámil postúpenie časti pohľadávky z titulu pôžičky 31.000,- Eur na spoločnosť žalovaného. Táto spoločnosť si fiktívnu pohľadávku jednostranne započítala so svojim dlhom na nájomnom z prenajatých nehnuteľností.

12. Podstatnou spornou otázkou zostalo a to tvorí aj predmet odvolacieho prieskumu, či žalobca má naliehavý právny záujem na požadovanom určení neplatnosti predmetnej zmluvy o pôžičke, ktorú uzavreli žalobca ako dlžník a žalovaný ako veriteľ.

13. Podľa § 80 písm. c) O.s.p. účinného do 30.06.2016, t.j. v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

14. Podľa citovaného § 80 písm. c) O.s.p. návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem. Súd sa preto v prvom rade musí zaoberať otázkou prípustnosti určovacej žaloby a v tej súvislosti aj otázkou danosti naliehavého právneho záujmu, ktoré podmienky tvoria *conditio sine qua non* určovacej žaloby. Ak totiž súd dospeje k záveru, že nie sú splnené zákonné podmienky pre prípustnosť určovacej žaloby, resp. že nie je preukázaná danosť naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, je potrebné takúto žalobu zamietnuť bez vykonávania ďalšieho dokazovania. Právny záujem žalobcu musí byť podľa požiadavky zákona kvalifikovaný, t.j. naliehavý. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodujúcich skutočností. Pre žalobcu to znamená nevyhnutnosť tvrdiť a dokázať skutočnosti, z ktorých vyplýva existencia naliehavého právneho záujmu na žiadanom určení, čo je jednou z podmienok na to, aby súd mohol v rozsudku žalobe meritórne vyhovieť. Naliehavosť právneho záujmu je daná vtedy, ak je tu stav, že právo, resp. právny vzťah medzi stranami sporu je sporný, jestvuje ohrozenie práva, či právneho vzťahu, resp. stav neistoty právneho postavenia žalobcu, ktorý nemožno odstrániť inak, len určovacím výrokom, a jestvuje potreba odstránenia tejto neistoty, resp. ohrozenia práva alebo právneho vzťahu. Naliehavý právny záujem je zásadne daný vtedy, ak by bez tohto určenia bolo ohrozené právo žalobcu alebo, ak by sa bez tohto určenia jeho právne postavenie stalo neistým.

15. Súd v každom štádiu konania musí mať za doloženú existenciu takéhoto záujmu, inak (a to bez skúmania vecnej stránky návrhu), musí žalobný návrh ako neprípustný zamietnuť. Či tento záujem jestvuje, skúma súd *ex offio*, t.j. z úradnej povinnosti. Platí to aj pre súd prvej inštancie, aj pre súd odvolací. Pre skúmanie súdu teda netreba, aby takúto obranu (nastolenie tejto otázky) v konaní žalovaný vôbec urobil, napríklad v podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie. Nepreukázaná existencia naliehavého právneho záujmu v čase rozhodovania súdu vedie k zamietnutiu určovacieho návrhu. Je teda nutné, aby tento naliehavý právny záujem jestvoval nielen v čase rozhodovania súdu prvej inštancie, ale aj v čase rozhodovania odvolacieho súdu (§ 154 ods. 1 v spojení s § 211 ods. 3 O.s.p.).

16. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 30. novembra 1998, sp. zn. 5Cdo 60/1998, publikovaného v Zbierke súdnych rozhodnutí pod č. Rc 8/2000, určovacou žalobou sa žalobca domáha vydania autoritatívneho výroku súdu, že určitý právny vzťah alebo právo tu je (pozitívna určovacia žaloba), alebo že tu nie je (negatívna určovacia žaloba). Takéhoto určenia sa môže žalobca domáhať vtedy, ak je na tom naliehavý právny záujem, ktorý spočíva v tom, že právne postavenie žalobcu je bez

tohto určenia ohrozené alebo je neisté. Autoritatívne určenie súdom potom ohrozenie, neistotu alebo neurčitosť v právnom postavení žalobcu odstraňuje bez toho, aby ukladalo splnenie nejakej povinnosti. Preto sa pri určovacích žalobách, na rozdiel od žalôb na plnenie, zdôrazňuje ich preventívny charakter a význam. Z uvedeného možno teda uzavrieť, že naliehavý právny záujem na určení je daný vtedy, ak je tu aktuálny stav objektívnej právnej neistoty medzi žalobcom a žalovaným, ktorý je ohrozením žalobcovho právneho postavenia a ktorý nemožno iným právnym prostriedkom odstrániť, nezáleží na tom, ako táto neistota vznikla. Posúdenie naliehavého právneho záujmu je otázkou právnej kvalifikácie rozhodných skutočností tých pomerov (vzťahov), ktoré sú ohrozené neistotou, a teda nebezpečenstvom budúceho porušenia právnych povinností iným subjektom.

17. Podľa rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 3Cdo 112/2004 (81/2006 ZSP) naliehavý právny záujem v zmysle § 80 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku sa viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu. Určovací žaloba nie je spravidla opodstatnená najmä vtedy, ak vyriešenie určitej otázky neznamená úplné vyriešenie obsahu spornosti daného právneho vzťahu alebo práva, alebo ak požadované určenie má povahu (len) predbežnej otázky vo vzťahu k posúdeniu, či tu je (nie je) právny vzťah alebo právo.

18. Určovací žaloba [§ 80 písm. c) O.s.p.] má spravidla preventívny charakter - jej účelom je poskytnúť ochranu práva žalobcu predovšetkým skôr, než dôjde k porušeniu právneho vzťahu alebo práva (určovací žaloba preto vo všeobecnosti nie je opodstatnená tam, kde už právny vzťah alebo právo boli porušené a kde je namieste žaloba o splnenie povinnosti [§ 80 písm. b) O.s.p.]. V prípade možnosti žalovať priamo splnenie povinnosti treba preto vždy považovať za neprípustnú určovaciu žalobu, ktorá neslúži potrebám praktického života, spornosť nerieši (neodstraňuje) a len vedie k nárastu počtu súdnych sporov. Uvedená zásada, že žalobca sa nemôže žalobou úspešne domáhať určenia právneho vzťahu alebo práva tam, kde sa môže domáhať splnenia povinnosti podľa § 80 písm. b) O.s.p., však neplatí vtedy, ak žalobca (napriek možnosti domáhať sa priamo splnenia povinnosti) preukáže, že má naliehavý právny záujem na určení určitého práva alebo právneho vzťahu; v takomto prípade treba jeho určovaciu žalobu považovať za procesne prípustnú. Právny záujem, ktorý je podmienkou prípustnosti takejto žaloby, musí byť naliehavý v tom zmysle, že žalobca v danom právnom vzťahu môže navrhovaným určením dosiahnuť odstránenie spornosti a ochranu svojich práv a oprávnených záujmov (ide najmä o prípady, v ktorých sa určením, či tu právny vzťah alebo právo je či nie je, vytvorí pevný základ pre právne vzťahy účastníkom sporu a predíde sa žalobe na plnenie). Treba zdôrazniť, že nejde o určovaciu žalobu samu, ale o to, čoho (akého určenia) sa žalobca domáha a z akých právnych pomerov vychádza. Naliehavý právny záujem sa teda viaže na konkrétny určovací petit (to, čoho sa žalobca v konaní domáha) a súvisí s vyriešením otázky, či sa žalobou s daným určovacím petitom môže dosiahnuť odstránenie spornosti žalobcovho práva alebo neistoty v jeho právnom vzťahu; záver súdu o (ne)existencii naliehavého právneho záujmu žalobcu predpokladá teda posúdenie, či podaná určovací žaloba je procesne prípustným nástrojom ochrany jeho práva a či snáď spornosť neodstraňuje a len zbytočne vyvoláva konanie, po ktorom bude musieť aj tak nasledovať iné konanie. Ak žalobca neosvedčí svoj naliehavý právny záujem na ním požadovanom určení, ide o samostatný a prvoradý dôvod pre zamietnutie žaloby. Pokiaľ teda súd dospeje k záveru, že tá-ktorá určovací žaloba nie je z dôvodu nedostatku naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení spôsobilým alebo prípustným prostriedkom ochrany práva, zamietne žalobu bez toho, aby sa zaoberal meritom veci.

19. Podľa ustálenej súdnej judikatúry tiež platí, že ak vyslovením neplatnosti právneho úkonu sa má riešiť len predbežná otázka vo vzťahu k otázke, či tu právo je alebo nie je, nie je na takejto žalobe daný naliehavý právny záujem (porovnaj napríklad rozsudok NS SR, sp. zn. 3Cdo 98/2004). Ten je v takomto prípade daný na samotnom určení práva. Určenie neplatnosti zmluvy totiž nemusí znamenať, že účastník je nositeľom práva, ktoré mu malo v dôsledku zmluvy zaniknúť, alebo že nie je nositeľom práva, ktoré mal zmluvou nadobudnúť, pretože právo mu mohlo zaniknúť na základe inej skutočnosti, prípadne ho mohol nadobudnúť iným spôsobom.

20. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje aj na vzťah medzi posúdením prejudiciálnej otázky a rozhodnutím o nároku na plnenie. Prejudiciálna otázka a jej posúdenie nesmie byť nikdy poňaté do výroku súdneho rozhodnutia, keďže výrok súdneho rozhodnutia je jedinou časťou rozsudku, ktorá nadobúda právoplatnosť, prejudiciálne posúdená otázka, ktorá sa prejavuje iba v odôvodnení rozsudku, nemôže tvoriť prekážku právoplatne rozhodnutej veci. Výnimku tvorí situácia, keď bolo právoplatne

rozhodnuté o žalobe na plnenie, ktorého predpokladom bolo prejudiciálne posúdenie (určenie) práva alebo právneho vzťahu. Ak bolo právoplatne rozhodnuté o povinnosti plniť, či už kladne alebo záporne (či sa žalobe vyhovel alebo bola zamietnutá), tvorí výrok takéhoto rozsudku prekážku právoplatne rozhodnutej veci vo vzťahu k určovacej žalobe medzi tými istými účastníkmi konania vo vzťahu k tomu istému skutku, ktorý už bol predbežne právne kvalifikovaný v rozsudku na plnenie. Naopak to však neplatí. Teda právoplatný rozsudok o určovacej žalobe netvorí automaticky prekážku právoplatne rozhodnutej veci voči žalobe na plnenie. Právoplatným rozsudkom o určení práva či právneho vzťahu sa ešte nerozhodlo o povinnosti plniť z tohto práva alebo právneho vzťahu. Preto je žaloba na plnenie v týchto prípadoch prípustná. Právoplatný výrok o určení práva či právneho vzťahu tvorí prekážku právoplatne rozhodnutej veci voči novej žalobe na plnenie. Prekážka právoplatne rozhodnutej veci sa vzťahuje i na rozhodnutia vydané v rozhodcovskom konaní, v priestupkovom konaní, či v adhéznom konaní trestnom (Komentár Občiansky súdny poriadok Števíček/Ficová a kolektív). (por. rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 Obdo 44/2011, sp. zn. 5Cdo 115/2012, sp. zn. 3 MCdo 8/2013).

21. Odvolateľ tiež dôvodne poukázal na v prejednávanej spore aplikovateľné rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 17/2010, podľa ktorého žalobkyňa nemôže mať naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o pôžičke, pretože ňou požadované určenie nerieši (vlastnícku) podstatu sporu, ktorý sa snaží žalobou vyriešiť. V porovnaní s existujúcim stavom žalobkyňa požadovaným určením neplatnosti zmluvy o pôžičke nemôže dosiahnuť zmenu svojho právneho postavenia, odstránenie neistoty rozhodujúceho (vlastníckeho) vzťahu, ktorá trvá naďalej aj v prípade vyhovievania žalobe a nevylučuje potrebu ďalšieho konania - o určení vlastníctva sporných nehnuteľností. Je zrejmé, že otázka (ne)platnosti zmluvy o pôžičke, vyriešenia ktorej sa žalobkyňa domáha žalobou o neplatnosť tejto zmluvy, má povahu iba predbežnej otázky vo vzťahu k prípadnej žalobe na plnenie zo zmluvy o pôžičke v zmysle § 80 písm. b/ O.s.p., alebo k žalobe o určení vlastníctva. Na vyriešení takejto (predbežnej) otázky v samostatnom konaní nemôže mať žalobkyňa naliehavý právny záujem.

22. Vyššie uvedené závery o potrebe preukázania naliehavého právneho záujmu platia aj za účinnosti C.s.p., keď podľa § 137 písm. c) a d) C.s.p. účinného od 01.07.2016, t.j. v čase rozhodovania odvolacieho súdu, žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu, alebo o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

23. V danom prípade preto odvolací súd dospel k jednoznačnému záveru o nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti predmetnej zmluvy o pôžičke, z čoho vyplýva nevyhnutnosť zamietnutia žaloby bez toho, aby sa súd zaoberal ďalšími skutočnosťami. Podľa odvolacieho súdu je rozhodujúce najmä to, že ani požadovaným určením neplatnosti zmluvy o pôžičke by sa nič nezmenilo na právnom postavení žalobcu. Vychádzajúc z vyššie citovaných rozhodnutí Najvyššieho súdu SR žalobca nemá naliehavý právny záujem na určení neplatnosti zmluvy o pôžičke, nakoľko posúdenie platnosti či neplatnosti tejto zmluvy tvorí len prejudiciálnu otázku v konaní na základe žaloby na plnenie, ktoré konanie medzi stranami už aj prebieha na Okresnom súde Galanta pod sp. zn. 10C/245/2016. Samotné určenie platnosti či neplatnosti zmluvy o pôžičke by nemalo žiaden priamy dopad ani na zápis záložného práva k nehnuteľnostiam vo vlastníctve žalobcu v prospech žalovaného, tak ako sa snažil argumentovať žalobca. Pokiaľ žalobca tvrdí, že predmetná zmluva o pôžičke je neplatná, adekvátnym prostriedkom právnej ochrany jeho oprávnených záujmov je práve obrana v spore o zaplatenie titulom tejto zmluvy o pôžičke, v konaní o takejto žalobe súd ako predbežnú otázku musí riešiť platnosť zmluvy o pôžičke. Pokiaľ sa chce žalobca účinne brániť proti záložnému právu, adekvátnym prostriedkom právnej ochrany je napríklad žaloba o určení neplatnosti zmluvy o záložnom práve. Žaloba o samotné určenie neplatnosti zmluvy o pôžičke je v takomto prípade nadbytočná, neplní preventívnu funkciu, definitívne nijako nerieši samotný predmet sporu a nemá žiaden bezprostredný dosah na právne postavenie žalobcu vo vzťahu k predmetu sporu.

24. Vzhľadom na záver o nedostatku naliehavého právneho záujmu na určení neplatnosti zmluvy o pôžičke neprichádzalo už do úvahy zaoberať sa skutkovými okolnosťami poskytnutej pôžičky.

25. S poukazom na vyššie uvedenú argumentáciu, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v súlade s ust. § 388 C.s.p., ako vecne nesprávny zmenil tak, že žalobu zamietol.

26. Žalovaný má voči žalobcovi podľa § 255 ods. 1 C.s.p. a § 396 ods. 1 a 2 C.s.p. nárok na náhradu trov prvoinštančného i odvolacieho konania v plnej výške, vzhľadom na to, že žalovaný bol v konaní v celom rozsahu úspešný a neboli tu dané žiadne dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali výnimočne mu náhradu trov konania nepriznať (§ 257 C.s.p.). O výške náhrady trov prvoinštančného i odvolacieho konania rozhodne podľa § 262 ods. 2 C.s.p. súd prvej inštancie po právoplatnosti tohto rozsudku, a to samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

27. Senát krajského súdu toto rozhodnutie prijal pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je podľa § 421 CSP prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvom pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP).

Dovolanie môže podať intervenient, ak spolu so stranou, na ktorej vystupoval, tvoril nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 (§ 425 CSP).

Prokurátor môže podať dovolanie, ak sa konanie začalo jeho žalobou alebo ak do konania vstúpil (§ 426 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plyní znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1).

Povinnosť podľa ods. 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP).

Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolací dôvod nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdom prvej inštancie alebo pred odvolacím súdom (§ 433 CSP).

Dovolacie dôvody možno meniť a dopĺňať len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 434 CSP).

V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného dovolania (§ 435 CSP).